

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura

HISTORIA Y ARTE DE LA MIRADA

de Mark Cousins

Traducció: Gonzalo Pontón

Editorial: Pasado & Presente

Barcelona, 2018 | Pàgines 193

Art i cine

Professor en la Universitat de Glasgow, Mark Cousins és un cineasta nord-irlandès, realitzador de *The Story of Film: An Odyssey*, documental sobre la història del cine en 15 capítols per a televisió basat en

el seu llibre homònim. Com és sabut, el nostre cervell està actualitzant contínuament el camp visual que percebem. Les persones que hem crescut en el segle XX acompanyats de pel·lícules, fotografies i productes televisius, no mirem de la mateixa manera que les persones que ens van precedir en segles anteriors. Reflexionant sobre açò, el llibre està ple de detalls i d'apreciacions originals de Cousins sobre centenars d'imatges, la major part d'elles de procedència cinematogràfica. Les seues millors anàlisis es basen en l'estudi dels detalls d'aquestes imatges, així com en l'anàlisi d'una gran quantitat de fotografies, pintures, frescos, escultures i diverses execucions arquitectòniques. Dividit en tres parts i compost per 17 capítols, després de la introducció l'autor reflexiona sobre la manera de mirar en l'època medieval, el Renaixement, el Barroc, la Il·lustració i el Romanticisme, fins a desembocar en l'allau d'imatges del segle XX i la frivolitat filmada d'aquests primers anys del segle actual. JP

A HOMBROS DE GIGANTES

d'Umberto Eco

Traducció: María Pons Irazazábal

En aquest volum es recullen els textos de dotze conferències dictades pel semiòleg transalpí en el marc de la Milanesiana, un bigarrat festival que se celebra a Milà durant els mesos de juny i juliol i en què es tracten temes literaris, cinematogràfics, musicològics, científics, teatrals, plàstics, legislatius, etc. En ells Umberto Eco tracta amb la seua inconfusible ironia i aguda intel·lectual diferents aspectes i matisos d'alguns dels seus temes més recurrents en les seues obres assagístiques i en les seues obres de creació literària. Així, per exemple, el text de la conferència que dóna títol al volum i que l'obre a manera de pròleg versa sobre el tema del parricidi en l'evolució cultural en general i artística en particular —«Duchamp posa bigoti a La Gioconda, però necessita la Gioconda per posar-li el seu bigoti», aquí queda la frase— i l'evolució històrica de la reivindicació dels que van antecedir als pares fins arribar al famós maig del 68 i al moviment hippie per concloure que en els nostres dies fins aquest principi elemental del parricidi artístic sembla haver entrat en crisi —*mala tempora currunt*—.

Altres textos estan claríssimament relacionats amb obres de més importància d'Eco, com els titulats «La belleza» o «La fealdad» i els llibres *Historia de la belleza*, *Historia*

Editorial: Lumen

Barcelona, 2018 | Pàgines 397

Assaig

de la fealdad i *Arte y belleza en la estética medieval*. Amb tot, és en textos com «Paradojas y aforismos» on la lucidesa i l'afilat sentit de l'humor de l'italià tornen a sorprendre els lectors, per molt acostumats que estiguem al discurs del pensador, tant en el seu fons com en la forma, com quan teoritzava sobre la tipologia d'aforismes que hi ha en la història de la literatura occidental per formular una caracterització brillantíssima del que ell anomena aforismes «canceritzables» o reversibles, que aspiren a la brillantor momentània però no a la profunditat de pensament perquè, el que expressen, és igual de cert que el seu contrari —«no dormis, que després no podràs beure Coca-Cola», «no crec en Déu però crec en l'església», per posar només dos exemples—.

Amb el *Tratado de semiótica general* i la famosa definició que Eco ofereix allà dels signes —«tot allò que pot ser usat per mentir»— està relacionada la conferència «Decir falsedades, mentir, falsificar», en la qual s'aprofundeix en la condició de mentida —o no— de les ficcions novel·lesques. Les representacions del sagrat, els conceptes de «complot» o de «secret» són altres tants temes sobre els quals l'autor s'esplaia fins a deixar enlluernat a qui li llegeix. En definitiva, estem davant un volum recopilatori d'escrits publicats en el seu moment de manera dispersa i que ara passen a augmentar pòstumament la ja de per si exuberant producció d'aquest prolífic i insubstituïble pensador. JMSR

UNA BIOGRAFIA LITERÀRIA DE CARMERIERA

de Ramon Buckley

Editorial: Edicions 62

Barcelona, 2018 | Pàgines 213

Biografia

El professor Ramon Buckley, expert en novel·la espanyola contemporània i, especialment, en l'obra de Miguel Delibes, ha publicat una biografia ben original sobre la narrativa i les novel·les de la professora Carme Riera, de

la qual tant ens van impressionar els seus primigenis i tendres llibres de relats *Te deix, amor, la mar com a penyora*, i *Jo pos per testimoni les gavines*, dels primers anys setanta. D'aleshores ençà, a pesar de les seues múltiples activitats, l'acadèmica no ha deixat de publicar literatura de creació, en què té un lloc destacat *Dins el darrer blau* (1994), l'extraordinària novel·la sobre els xuetes mallorquins i el seu dissortat destí.

La principal finalitat de l'autor, a més d'aprofundir en l'anàlisi de les obres de l'escriptora mallorquina, consisteix a vincular-les i relacionar-les amb la seua biografia. Com a oriünda de les Balears, per exemple, justifica que s'haja aproximat a la figura de l'arxiduc Lluís Salvador en *Les darreres paraules*, de la mateixa manera que, com a professora de la Universitat Autònoma de Barcelona haja tocat en *Natura quasi morta* l'assassinat en el campus d'una erasmus italiana. Una biografia ben original i més que justificada. JP

destaquem...

Secrets que invoquen la força inevitable de la tragèdia

El cant dels grills i del fluir de l'aigua. L'aroma de la terra. Aquesta humitat que impregna tot. La vida al camp és dura. No tots estan preparats per dedicar les seues hores, de sol a sol, a treballar amb les seues pròpies mans aquests metres d'esperances i possibilitats, de futur. La majoria tenim una imatge bucòlica d'aquest món que pot tornar-se cruel. Ningú està fora de perill del sofriment. Una decisió mal presa, un gest, i tot se'n va en orris. Així de fràgil és la vida, i així de fràgil la planteja **Ron Rash** a *Un pie en el paraíso* (Siruela), la que fóra la seua primera novel·la i que ara s'edita al nostre país.

Rash, considerat per molts la veu més important de la narrativa meridional nord-americana actual i clar hereu de **Faulkner**, **Flannery O'Connor** i **Eudora Welty**, ofereix una història que es podria resumir en molt poques línies, deixant clar que, en realitat, els grans temes universals no són tan complexos, ja que la

majoria d'ells obeeixen a certs impulsos primaris. No obstant això, i malgrat tota aquesta aparent senzillesa, aquest relat narra a cinc veus ens permet conèixer i explorar un mateix fet des de prismes diferents, enriquint la pròpia història amb els detalls, emocions i sentiments de cada un dels seus protagonistes directes. En aquest sentit, podríem parlar d'una novel·la coral, si bé crec que cada un dels fragments o de les veus tenen entitat pròpia; podrien funcionar com un relat en si mateix, independent, i tot i així conservaria un atractiu extraordinari per al lector. Això és així, perquè l'atmosfera que recrea Rash, aquests camps de blat de moro i tabac en un comtat rural al sud dels Apalatxes, és tan imponent que difícilment pot un desentendre's d'ella, queda atrapat, com atrapat estàn aquests personatges en els seus secrets.

La desaparició de Holland Winchester és el detonant d'aquesta història en la qual hi ha presents temes delicats que

se centren més en l'àmbit més íntim de les relacions familiars (falta de comunicació, malentesos, petites picabaralles) i matrimonials (la recerca del fill, el fervent desig de ser mare, la impossibilitat d'embaràs). Hi ha aquí anhels, promeses i il·lusions. Però també hi ha la por, l'engany i la mort. Sota aquesta aparença assossegada, un xèrif atén la trucada d'una veïna que diu estar segura de la mort per assassinat del seu fill. Pàgina a pàgina, el lector anirà descobrint la veritat d'aquest cas, una veritat que, en realitat, no veurà a la llum fins passades gairebé dues dècades i que ens donarà a entendre, com si es tractés d'una paràbola o una al·legoria, que tota falta o delictes, finalment, té el seu càstig.

Ningú està fora de perill, i menys si comet un crim, sembla dir-nos Ron Rash a través d'aquesta novel·la que parla, de forma lírica, de l'amor i la mort, de la gelosia i recels, de passió i compassió, del canvi irremeiable d'unes vides que anhelan el que està més enllà del seu abast. Llenguatge senzill però impactant, escenes inoblidables, personatges als quals compadeixes però que entens, una obra que t'agita i commou. ≡

Eric Gras

UN PIE EN EL PARAÍSO

de Ron Rash

Traducció: Pablo González-Nuevo

Editorial: Siruela

Madrid, 2018 | Pàgines 232

Narrativa contemporània